

EDYCJA KARNA.

Kodeks karny.

**Kodeks postępowania
karnego. Kodeks karny
wykonawczy. 15 innych
aktów prawnych**

Wydanie 47.

1. Kodeks karny¹

z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. Nr 88, poz. 553)

Tekst jednolity z dnia 28 kwietnia 2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 1138)²

(zm.: Dz.U. 2022, poz. 1726, poz. 1855, poz. 2339, poz. 2600; 2023, poz. 289, poz. 818, poz. 852, poz. 1234, poz. 1834, poz. 1963)

Spis treści

	Art.
CZĘŚĆ OGÓLNA	1–116
Rozdział I. Zasady odpowiedzialności karnej	1–12
Rozdział II. Formy popełnienia przestępstwa	13–24
Rozdział III. Wyłączenie odpowiedzialności karnej	25–31
Rozdział IV. Kary	32–38
Rozdział V. Środki karne	39–43c
Rozdział Va. Przepadek i środki kompensacyjne	44–52
Rozdział VI. Zasady wymiaru kary i środków karnych	53–63
Rozdział VII. Powrót do przestępstwa	64–65
Rozdział VIII. Środki związane z poddaniem sprawcy próbie	66–84a
Rozdział IX. Zbieg przestępstw oraz łączenie kar i środków karnych	85–92a
Rozdział X. Środki zabezpieczające	93–100
Rozdział XI. Przedawnienie	101–105
Rozdział XII. Zatarcie skazania	106–108
Rozdział XIII. Odpowiedzialność za przestępstwa popełnione za granicą	109–114a
Rozdział XIV. Objaśnienie wyrażeń ustawowych	115
Rozdział XV. Stosunek do ustaw szczególnych	116
CZĘŚĆ SZCZEGÓLNA	117–316
Rozdział XVI. Przestępstwa przeciwko pokojowi, ludzkości oraz przestępstwa wojenne	117–126c
Rozdział XVII. Przestępstwa przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej	127–139
Rozdział XVIII. Przestępstwa przeciwko obronności	140–147
Rozdział XIX. Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	148–162
Rozdział XX. Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu	163–172

¹ Teść odnośnika publikujemy na końcu ustawy.

² Tekst jednolity ogłoszono dnia 30.05.2022 r.

1 KK Art. 1

Rozdział XXI. Przepęstwa przeciwko bezpieczeŃstwu w komunikacji	173–180a
Rozdział XXII. Przepęstwa przeciwko Ńrodowisku	181–188a
Rozdział XXIII. Przepęstwa przeciwko wolnoŃci	189–193
Rozdział XXIV. Przepęstwa przeciwko wolnoŃci sumienia i wyznania	194–196
Rozdział XXV. Przepęstwa przeciwko wolnoŃci seksualnej i obyczajnoŃci	197–205
Rozdział XXVI. Przepęstwa przeciwko rodzinie i opiece	206–211a
Rozdział XXVII. Przepęstwa przeciwko czci i nietykalnoŃci cielesnej	212–217a
Rozdział XXVIII. Przepęstwa przeciwko prawom osóbk wykonujących pracę zarobkową	218–221
Rozdział XXIX. Przepęstwa przeciwko dziaŃalnoŃci instytucji paŃstwowych oraz samorządu terytorialnego	222–231b
Rozdział XXX. Przepęstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwoŃci	232–247a
Rozdział XXXI. Przepęstwa przeciwko wyborom i referendum	248–251
Rozdział XXXII. Przepęstwa przeciwko porządkowi publicznemu	252–264a
Rozdział XXXIII. Przepęstwa przeciwko ochronie informacji	265–269c
Rozdział XXXIV. Przepęstwa przeciwko wiarygodnoŃci dokumentów	270–277d
Rozdział XXXV. Przepęstwa przeciwko mieniu	278–295
Rozdział XXXVI. Przepęstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu i interesom majątkowym w obrocie cywilnoprawnym	296–309
Rozdział XXXVII. Przepęstwa przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartoŃciowymi	310–316
CZEŃĆ WOJSKOWA	317–363
Rozdział XXXVIII. Przepisy ogólne dotyczące żołnierzy	317–337
Rozdział XXXIX. Przepęstwa przeciwko obowiązkowi pełnienia słuźby wojskowej	338–342
Rozdział XL. Przepęstwa przeciwko zasadom dyscypliny wojskowej	343–349
Rozdział XLI. Przepęstwa przeciwko zasadom postępowania z podwładnymi	350–353
Rozdział XLII. Przepęstwa przeciwko zasadom obchodzenia się z uzbrojeniem i uzbrojonym sprzętem wojskowym	354–355
Rozdział XLIII. Przepęstwa przeciwko zasadom pełnienia słuźby	356–357
Rozdział XLIV. Przepęstwa przeciwko mieniu wojskowemu	358–363

OdoŃnik

CZEŃĆ OGÓLNA

Rozdział I. Zasady odpowiedzialnoŃci karnej

Art. 1. [Warunki odpowiedzialnoŃci] § 1. OdpowiedzialnoŃci karnej podlega ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia.

§ 2. Nie stanowi przestępstwa czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma.

§ 3. Nie popełnia przestępstwa sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu.

Art. 2. [Przestępstwo skutkowe przez zaniechanie] Odpowiedzialności karnej za przestępstwo skutkowe popełnione przez zaniechanie podlega ten tylko, na kim ciążył prawny, szczególny obowiązek zapobiegnięcia skutkowi.

Art. 3. [Zasada humanitaryzmu] Kary oraz inne środki przewidziane w tym kodeksie stosuje się z uwzględnieniem zasad humanitaryzmu, w szczególności z poszanowaniem godności człowieka.

Art. 4. [Zmiana ustawy] § 1. Jeżeli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się ustawę nową, jednakże należy stosować ustawę obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy.

§ 2. Jeżeli według nowej ustawy za czyn objęty wyrokiem nie można orzec kary w wysokości kary orzeczonej, wymierzoną karę obniża się do wysokości najsurowszej kary możliwej do orzeczenia na podstawie nowej ustawy.

§ 3. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty wyrokiem nie jest już zagrożony karą pozbawienia wolności, wymierzoną karę pozbawienia wolności podlegającą wykonaniu zamienia się na grzywnę albo karę ograniczenia wolności, przyjmując że jeden miesiąc pozbawienia wolności równa się 60 stawkom dziennym grzywny albo 2 miesiącom ograniczenia wolności.

§ 4. Jeżeli według nowej ustawy czyn objęty wyrokiem nie jest już zabroniony pod groźbą kary, skazanie ulega zatarciu z mocy prawa.

Art. 5. [Zasada terytorialna] Ustawę karną polską stosuje się do sprawcy, który popełnił czyn zabroniony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jak również na polskim statku wodnym lub powietrznym, chyba że umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną, stanowi inaczej.

Art. 6. [Czas i miejsce przestępstwa] § 1. Czyn zabroniony uważa się za popełniony w czasie, w którym sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany.

§ 2. Czyn zabroniony uważa się za popełniony w miejscu, w którym sprawca działał lub zaniechał działania, do którego był obowiązany, albo gdzie skutek stanowiący znamię czynu zabronionego nastąpił lub według zamiaru sprawcy miał nastąpić.

Art. 7. [Zbrodnia i występpek] § 1. Przestępstwo jest zbrodnią albo występkiem.

1 KK Art. 8–10

§ 2. Zbrodnią jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 albo karą surowszą.

§ 3. Występkiem jest czyn zabroniony zagrożony grzywną powyżej 30 stawek dziennych albo powyżej 5000 złotych, karą ograniczenia wolności przekraczającą miesiąc albo karą pozbawienia wolności przekraczającą miesiąc.

Art. 8. [Umysłność i nieumysłność] Zbrodnię można popełnić tylko umyślnie; występki można popełnić także nieumyślnie, jeżeli ustawa tak stanowi.

Art. 9. [Zamiar bezpośredni; zamiar ewentualny] § 1. Czyn zabroniony popełniony jest umyślnie, jeżeli sprawca ma zamiar jego popełnienia, to jest chce go popełnić albo przewidując możliwość jego popełnienia, na to się godzi.

§ 2. Czyn zabroniony popełniony jest nieumyślnie, jeżeli sprawca nie mając zamiaru jego popełnienia, popełnia go jednak na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia tego czynu przewidywał albo mógł przewidzieć.

§ 3. Sprawca ponosi surowszą odpowiedzialność, którą ustawa uzależnia od określonego następstwa czynu zabronionego, jeżeli następstwo to przewidywał albo mógł przewidzieć.

Art. 10. [Wiek] § 1. Na zasadach określonych w tym kodeksie odpowiada ten, kto popełnia czyn zabroniony po ukończeniu 17 lat.

§ 2.³ Nieletni, który po ukończeniu 15 lat dopuszcza się czynu zabronionego określonego w art. 134, art. 148 § 1, 2 lub 3, art. 156 § 1 lub 3, art. 163 § 1 lub 3, art. 166, art. 173 § 1 lub 3, art. 197 § 1, 3, 4 lub 5, art. 223 § 2, art. 252 § 1 lub 2 oraz w art. 280, może odpowiadać na zasadach określonych w tym kodeksie, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają, a w szczególności, jeżeli poprzednio stosowane środki wychowawcze lub poprawcze okazały się bezskuteczne.

§ 2a.⁴ Nieletni, który po ukończeniu 14 lat, a przed ukończeniem 15 lat, dopuszcza się czynu zabronionego określonego w art. 148 § 2 lub 3, może odpowiadać na zasadach określonych w tym kodeksie, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają oraz zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że stosowanie środków wychowawczych lub poprawczych nie jest w stanie zapewnić resocjalizacji nieletniego.

³ Art. 10 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 403), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

⁴ Art. 10 § 2a dodany ustawą z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 403), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

§ 3.⁵ W wypadku określonym w § 2 orzeczona kara nie może przekroczyć dwóch trzecich górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego za przypisane sprawy przestępstwo, które nie jest zagrożone karą dożywotniego pozbawienia wolności. W wypadkach określonych w § 2 i 2a sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

§ 4. W stosunku do sprawcy, który popełnił występki po ukończeniu lat 17, lecz przed ukończeniem lat 18, sąd zamiast kary stosuje środki wychowawcze, lecznicze albo poprawcze przewidziane dla nieletnich, jeżeli okoliczności sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste za tym przemawiają.

Art. 11. [Zbieg przepisów] § 1. Ten sam czyn może stanowić tylko jedno przestępstwo.

§ 2. Jeżeli czyn wyczerpuje znamiona określone w dwóch albo więcej przepisach ustawy karnej, sąd skazuje za jedno przestępstwo na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów.

§ 3. W wypadku określonym w § 2 sąd wymierza karę na podstawie przepisu przewidującego karę najsurowszą, co nie stoi na przeszkodzie orzeczeniu innych środków przewidzianych w ustawie na podstawie wszystkich zbiegających się przepisów.

Art. 12.⁶ [Czyn ciągły] § 1. Dwa lub więcej zachowań, podjętych w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, uważa się za jeden czyn zabroniony; jeżeli przedmiotem zamachu jest dobro osobiste, warunkiem uznania wielości zachowań za jeden czyn zabroniony jest tożsamość pokrzywdzonego.

§ 2. Odpowiada jak za jeden czyn zabroniony wyczerpujący znamiona przestępstwa ten, kto w krótkich odstępach czasu, przy wykorzystaniu tej samej albo takiej samej sposobności lub w podobny sposób popełnia dwa lub więcej umyślnych wykroczeń przeciwko mieniu, jeżeli łączna wartość mienia uzasadnia odpowiedzialność za przestępstwo.

Rozdział II. Formy popełnienia przestępstwa

Art. 13. [Usiłowanie] § 1. Odpowiada za usiłowanie, kto w zamiarze popełnienia czynu zabronionego swoim zachowaniem bezpośrednio zmierza do jego dokonania, które jednak nie następuje.

⁵ Art. 10 § 3 w brzmieniu ustawy z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 403), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

⁶ Art. 12 w brzmieniu ustawy z dnia 4.10.2018 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. 2077), która wchodzi w życie 15.11.2018 r.

1 KK Art. 14–18

§ 2. Usiłowanie zachodzi także wtedy, gdy sprawca nie uświadamia sobie, że dokonanie jest niemożliwe ze względu na brak przedmiotu nadającego się do popełnienia na nim czynu zabronionego lub ze względu na użycie środka nie nadającego się do popełnienia czynu zabronionego.

Art. 14. [Karalność] § 1. Sąd wymierza karę za usiłowanie w granicach zagrożenia przewidzianego dla danego przestępstwa.

§ 2. W wypadku określonym w art. 13 § 2 sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

Art. 15. [Czynny żal i odstąpienie] § 1. Nie podlega karze za usiłowanie, kto dobrowolnie odstąpił od dokonania lub zapobiegł skutkowi stanowiącemu znamię czynu zabronionego.

§ 2. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary w stosunku do sprawcy, który dobrowolnie starał się zapobiec skutkowi stanowiącemu znamię czynu zabronionego.

Art. 16. [Przygotowanie] § 1. Przygotowanie zachodzi tylko wtedy, gdy sprawca w celu popełnienia czynu zabronionego podejmuje czynności mające stworzyć warunki do przedsięwzięcia czynu zmierzającego bezpośrednio do jego dokonania, w szczególności w tymże celu wchodzi w porozumienie z inną osobą, uzyskuje lub przysposabia środki, zbiera informacje lub sporządza plan działania.

§ 2. Przygotowanie jest karalne tylko wtedy, gdy ustawa tak stanowi.

Art. 17. [Odstąpienie] § 1. Nie podlega karze za przygotowanie, kto dobrowolnie od niego odstąpił, w szczególności zniszczył przygotowane środki lub zapobiegł skorzystaniu z nich w przyszłości; w razie wejścia w porozumienie z inną osobą w celu popełnienia czynu zabronionego, nie podlega karze ten, kto nadto podjął istotne starania zmierzające do zapobieżenia dokonaniu.

§ 2. Nie podlega karze za przygotowanie osoba, do której stosuje się art. 15 § 1.

Art. 18. [Sprawstwo, podżeganie i pomocnictwo] § 1. Odpowiada za sprawstwo nie tylko ten, kto wykonuje czyn zabroniony sam albo wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, ale także ten, kto kieruje wykonaniem czynu zabronionego przez inną osobę lub wykorzystując uzależnienie innej osoby od siebie, poleca jej wykonanie takiego czynu.

§ 2. Odpowiada za podżeganie, kto chcąc, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, nakłania ją do tego.

§ 3. Odpowiada za pomocnictwo, kto w zamiarze, aby inna osoba dokonała czynu zabronionego, swoim zachowaniem ułatwia jego popełnienie, w szczególności dostarczając narzędzie, środek przewozu, udzielając rady

lub informacji; odpowiada za pomocnictwo także ten, kto wbrew prawemu, szczególnemu obowiązкови niedopuszczenia do popełnienia czynu zabronionego swoim zaniechaniem ułatwia innej osobie jego popełnienie.

Art. 19. [Karalność] § 1. Sąd wymierza karę za podżeganie lub pomocnictwo w granicach zagrożenia przewidzianego za sprawstwo.

§ 2. Wymierzając karę za pomocnictwo sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Art. 20. [Nieakcesoryjność odpowiedzialności] Każdy ze współdziałających w popełnieniu czynu zabronionego odpowiada w granicach swojej umyślności lub nieumyślności niezależnie od odpowiedzialności pozostałych współdziałających.

Art. 21. [Okoliczności osobiste] § 1. Okoliczności osobiste, wyłączające lub łagodzące albo zaostrzające odpowiedzialność karną, uwzględnia się tylko co do osoby, której dotyczą.

§ 2. Jeżeli okoliczność osobista dotycząca sprawcy, wpływająca chociażby tylko na wyższą karalność, stanowi znamię czynu zabronionego, współdziałający podlega odpowiedzialności karnej przewidzianej za ten czyn zabroniony, gdy o tej okoliczności wiedział, chociażby go nie dotyczyła.

§ 3. Wobec współdziałającego, którego nie dotyczy okoliczność określona w § 2, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Art. 22. [Akcesoryjność odpowiedzialności] § 1. Jeżeli czynu zabronionego tylko usiłowano dokonać, podmiot określony w art. 18 § 2 i 3 odpowiada jak za usiłowanie.

§ 2. Jeżeli czynu zabronionego nie usiłowano dokonać, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

Art. 23. [Czynny żal] § 1. Nie podlega karze współdziałający, który dobrowolnie zapobiegł dokonaniu czynu zabronionego.

§ 2. Sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary w stosunku do współdziałającego, który dobrowolnie starał się zapobiec dokonaniu czynu zabronionego.

Art. 24. [Prowokacja] Odpowiada jak za podżeganie, kto w celu skierowania przeciwko innej osobie postępowania karnego nakłania ją do popełnienia czynu zabronionego; w tym wypadku nie stosuje się art. 22 i 23.

Rozdział III. Wyłączenie odpowiedzialności karnej

Art. 25. [Obrona konieczna] § 1. Nie popełnia przestępstwa, kto w obronie koniecznej odpira bezpośredni, bezprawny zamach na jakiegokolwiek dobro chronione prawem.

§ 2. W razie przekroczenia granic obrony koniecznej, w szczególności gdy sprawca zastosował sposób obrony niewspółmierny do niebezpieczeństwa zamachu, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

§ 2a. Nie podlega karze, kto przekracza granice obrony koniecznej, odpirając zamach polegający na wdarciu się do mieszkania, lokalu, domu albo na przylegający do nich ogrodzony teren lub odpirając zamach poprzedzony wdarciem się do tych miejsc, chyba że przekroczenie granic obrony koniecznej było rażące.

§ 3. Nie podlega karze, kto przekracza granice obrony koniecznej pod wpływem strachu lub wzburzenia usprawiedliwionych okolicznościami zamachu.

§ 4–5. (*uchylone*)

Art. 26. [Stan wyższej konieczności] § 1. Nie popełnia przestępstwa, kto działa w celu uchylenia bezpośredniego niebezpieczeństwa grożącego jakiegokolwiek dobru chronionemu prawem, jeżeli niebezpieczeństwa nie można inaczej uniknąć, a dobro poświęcone przedstawia wartość niższą od dobra ratowanego.

§ 2. Nie popełnia przestępstwa także ten, kto, ratując dobro chronione prawem w warunkach określonych w § 1, poświęca dobro, które nie przedstawia wartości oczywiście wyższej od dobra ratowanego.

§ 3. W razie przekroczenia granic stanu wyższej konieczności, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

§ 4. Przepisu § 2 nie stosuje się, jeżeli sprawca poświęca dobro, które ma szczególny obowiązek chronić nawet z narażeniem się na niebezpieczeństwo osobiste.

§ 5. Przepisy § 1–3 stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy z ciężących na sprawcy obowiązków tylko jeden może być spełniony.

Art. 27. [Eksperyment] § 1. Nie popełnia przestępstwa, kto działa w celu przeprowadzenia eksperymentu poznawczego, medycznego, technicznego lub ekonomicznego, jeżeli spodziewana korzyść ma istotne znaczenie poznawcze, medyczne lub gospodarcze, a oczekiwanie jej osiągnięcia, celowość oraz sposób przeprowadzenia eksperymentu są zasadne w świetle aktualnego stanu wiedzy.

§ 2. Eksperyment jest niedopuszczalny bez zgody uczestnika, na którym jest przeprowadzany, należyście poinformowanego o spodziewanych korzyściach i grożących mu ujemnych skutkach oraz prawdopodobieństwie ich powstania, jak również o możliwości odstąpienia od udziału w eksperymencie na każdym jego etapie.

§ 3. Zasady i warunki dopuszczalności eksperymentu medycznego określa ustawa.

Art. 28. [Błąd co do znamion] § 1. Nie popełnia przestępstwa, kto pozostaje w usprawiedliwionym błędzie co do okoliczności stanowiącej znamię czynu zabronionego.

§ 2. Odpowiada na podstawie przepisu przewidującego łagodniejszą odpowiedzialność sprawca, który dopuszcza się czynu w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że zachodzi okoliczność stanowiąca znamię czynu zabronionego, od której taka łagodniejsza odpowiedzialność zależy.

Art. 29. [Błąd co do okoliczności wyłączającej] Nie popełnia przestępstwa, kto dopuszcza się czynu zabronionego w usprawiedliwionym błędnym przekonaniu, że zachodzi okoliczność wyłączająca bezprawność albo winę; jeżeli błąd sprawcy jest nieusprawiedliwiony, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Art. 30. [Nieświadomość bezprawności] Nie popełnia przestępstwa, kto dopuszcza się czynu zabronionego w usprawiedliwionej nieświadomości jego bezprawności; jeżeli błąd sprawcy jest nieusprawiedliwiony, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

Art. 31. [Niepoczytalność i poczytalność ograniczona] § 1. Nie popełnia przestępstwa, kto, z powodu choroby psychicznej, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych, nie mógł w czasie czynu rozpoznać jego znaczenia lub pokierować swoim postępowaniem.

§ 2. Jeżeli w czasie popełnienia przestępstwa zdolność rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem była w znacznym stopniu ograniczona, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary.

§ 3. Przepisów § 1 i 2 nie stosuje się, gdy sprawca wprawił się w stan nietrzeźwości lub odurzenia powodujący wyłączenie lub ograniczenie poczytalności, które przewidywał albo mógł przewidzieć.

Rozdział IV. Kary

Art. 32. [Katalog] Karami są:

- 1) grzywna;
- 2) ograniczenie wolności;

1 KK Art. 33–34

- 3) pozbawienie wolności;
- 4)⁷ (*uchylony*)
- 5) dożywotnie pozbawienie wolności.

Art. 33. [Grzywna] § 1. Grzywnę wymierza się w stawkach dziennych, określając liczbę stawek oraz wysokość jednej stawki; jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, najniższa liczba stawek wynosi 10, zaś najwyższa 540.

§ 1a.⁸ Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, a przestępstwo jest zagrożone zarówno grzywną, jak i karą pozbawienia wolności, grzywnę wymierza się w wysokości nie niższej od:

- 1) 50 stawek – w przypadku czynu zagrożonego karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku;
- 2) 100 stawek – w przypadku czynu zagrożonego karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 2 lat;
- 3) 150 stawek – w przypadku czynu zagrożonego karą pozbawienia wolności przekraczającą 2 lata.

§ 2. Sąd może wymierzyć grzywnę także obok kary pozbawienia wolności wymienionej w art. 32 pkt 3, jeżeli sprawca dopuścił się czynu w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub gdy korzyść majątkową osiągnął.

§ 2a.⁹ Przepis § 1a stosuje się również do grzywny wymierzonej obok kary pozbawienia wolności.

§ 3. Ustalając stawkę dzienną, sąd bierze pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe; stawka dzienna nie może być niższa od 10 złotych, ani też przekraczać 2000 złotych.

Art. 34. [Ograniczenie wolności] § 1. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, kara ograniczenia wolności trwa najkrócej miesiąc, najdłużej 2 lata; wymierza się ją w miesiącach i latach.

§ 1a. Kara ograniczenia wolności polega na:

- 1) obowiązku wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne;
- 2) (*uchylony*)
- 3) (*uchylony*)
- 4) potrąceniu od 10% do 25% wynagrodzenia za pracę w stosunku miesięcznym na cel społeczny wskazany przez sąd.

⁷ Art. 32 pkt 4 uchylony ustawą z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 403), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

⁸ Art. 33 § 1a dodany ustawą z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 403), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

⁹ Art. 33 § 2a dodany ustawą z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

§ 1aa.¹⁰ Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, a przestępstwo jest zagrożone zarówno karą ograniczenia wolności, jak i karą pozbawienia wolności, karę ograniczenia wolności wymierza się w wysokości nie niższej od:

- 1) 2 miesiący – w przypadku czynu zagrożonego karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku;
- 2) 3 miesiący – w przypadku czynu zagrożonego karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 2 lat;
- 3) 4 miesiący – w przypadku czynu zagrożonego karą pozbawienia wolności przekraczającą 2 lata.

§ 1b. Obowiązki i potrącenie, o których mowa w § 1a, orzeka się łącznie lub osobno.

§ 2. W czasie odbywania kary ograniczenia wolności skazany:

- 1) nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca stałego pobytu;
- 2) (*uchylony*)
- 3) ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary.

§ 3. Wymierzając karę ograniczenia wolności, sąd może orzec świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 lub obowiązki, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 2–7a.

Art. 35. [Praca na cele społeczne] § 1. Nieodpłatna, kontrolowana praca na cele społeczne jest wykonywana w wymiarze od 20 do 40 godzin w stosunku miesięcznym.

§ 2. Potrącenie wynagrodzenia za pracę może być orzeczone wobec osoby zatrudnionej; w okresie, na jaki zostało orzeczone potrącenie, skazany nie może rozwiązać bez zgody sądu stosunku pracy.

§ 3. (*uchylony*)

§ 4. Do orzekania świadczenia pieniężnego wymienionego w art. 39 pkt 7 oraz obowiązków, o których mowa w art. 72 § 1 pkt 2–7a, przepis art. 74 stosuje się odpowiednio.

Art. 36. § 1–3. (*uchylone*)

Art. 37.¹¹ [Pozbawienie wolności] Kara pozbawienia wolności wymieniona w art. 32 pkt 3 trwa najkrócej miesiąc, najdłużej 30 lat; wymierza się ją w miesiącach i latach.

¹⁰ Art. 34 § 1aa dodany ustawą z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

¹¹ Art. 37 w brzmieniu ustawy z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 403), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

Art. 37a.¹² [Orzeczenie kary grzywny lub ograniczenia wolności zamiast kary pozbawienia wolności] § 1. Jeżeli przestępstwo jest zagrożone tylko karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą 8 lat, a wymierzona za nie kara pozbawienia wolności nie byłaby surowsza od roku, sąd może zamiast tej kary orzec karę ograniczenia wolności nie niższą od 4 miesięcy albo grzywnę nie niższą od 150 stawek dziennych, w szczególności jeżeli równocześnie orzeka środek karny, środek kompensacyjny lub przepadek.

§ 2. Przepisu § 1 nie stosuje się do sprawców określonych w art. 64 § 1 lub do sprawców, którzy popełniają przestępstwo działając w zorganizowanej grupie albo związku mających na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, sprawców przestępstw o charakterze terrorystycznym i sprawców przestępstwa określonego w art. 178a § 4.

Art. 37b. [Orzeczenie kary ograniczenia wolności obok kary pozbawienia wolności] W sprawie o występki zagrożony karą pozbawienia wolności, niezależnie od dolnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianego w ustawie za dany czyn, sąd może orzec jednocześnie karę pozbawienia wolności w wymiarze nieprzekraczającym 3 miesięcy, a jeżeli górna granica ustawowego zagrożenia wynosi przynajmniej 10 lat – 6 miesięcy, oraz karę ograniczenia wolności do lat 2. Przepisów art. 69–75 nie stosuje się. W pierwszej kolejności wykonuje się wówczas karę pozbawienia wolności, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 38. [Obniżenie i nadzwyczajne obostrzenie] § 1. Jeżeli ustawa przewiduje obniżenie albo nadzwyczajne obostrzenie górnej granicy ustawowego zagrożenia, a ustawowe zagrożenie obejmuje więcej niż jedną z kar wymienionych w art. 32 pkt 1–3, obniżenie albo obostrzenie odnosi się do każdej z tych kar.

§ 2.¹³ Kara nadzwyczajnie obostrzona nie może przekroczyć 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności lub 30 lat pozbawienia wolności.

§ 3.¹⁴ Jeżeli ustawa przewiduje obniżenie górnej granicy ustawowego zagrożenia, kara wymierzona za przestępstwo zagrożone karą dożywotniego pozbawienia wolności nie może przekroczyć 30 lat pozbawienia wolności.

¹² Art. 37a w brzmieniu ustawy z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 403), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

¹³ Art. 38 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

¹⁴ Art. 38 § 3 w brzmieniu ustawy z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 403), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

Rozdział V. Środki karne

Art. 39. [Katalog] Środkami karnymi są:

- 1) pozbawienie praw publicznych;
- 2) zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej;
- 2a) zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub z opieką nad nimi;
- 2aa)¹⁵ zakaz zajmowania stanowiska lub wykonywania zawodu lub pracy w organach i instytucjach państwowych i samorządu terytorialnego, a także w spółkach prawa handlowego, w których Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego posiadają bezpośrednio lub pośrednio przez inne podmioty co najmniej 10% akcji lub udziałów;
- 2b) zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu;
- 2c) zakaz wstępu na imprezę masową;
- 2d) zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych;
- 2e) nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym;
- 3) zakaz prowadzenia pojazdów;
- 4) (*uchylony*)
- 5) (*uchylony*)
- 6) (*uchylony*)
- 7) świadczenie pieniężne;
- 8) podanie wyroku do publicznej wiadomości;
- 9)¹⁶ degradacja.

Art. 40. [Prawa publiczne] § 1. Pozbawienie praw publicznych obejmuje utratę czynnego i biernego prawa wyborczego do organu władzy publicznej, organu samorządu zawodowego lub gospodarczego, utratę prawa do udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości oraz do pełnienia funkcji w organach i instytucjach państwowych i samorządu terytorialnego lub zawodowego, jak również utratę posiadanego stopnia wojskowego i powrót do stopnia szeregowego; pozbawienie praw publicznych obejmuje ponadto utratę orderów, odznaczeń i tytułów honorowych oraz utratę zdolności do ich uzyskania w okresie trwania pozbawienia praw.

¹⁵ Art. 39 pkt 2aa dodany ustawą z dnia 14.10.2021 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 2054), która wchodzi w życie 1.01.2022 r.

¹⁶ Art. 39 pkt 9 dodany ustawą z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 403), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

1 KK Art. 41

§ 2.¹⁷ Sąd może orzec pozbawienie praw publicznych w razie skazania:

- 1) na karę pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3 za przestępstwo popełnione w wyniku motywacji zasługującej na szczególne po-
tępienie;
- 2)¹⁸ za przestępstwa określone w art. 228 § 1 i 3–6, art. 229 § 1 i 3–5, art. 230 § 1, art. 230a § 1, art. 250a § 1 i 2, art. 271 § 3, art. 296a § 1, 2 i 4, art. 305 § 1–4 oraz art. 306b.

§ 3.¹⁹ Sąd orzeka pozbawienie praw publicznych w razie skazania za prze-
stępstwa określone w art. 130 § 1–5 lub 7–9.

Art. 41. [Zajmowanie stanowiska, wykonywanie zawodu] § 1. Sąd może orzec zakaz zajmowania określonego stanowiska albo wykonywania okreś-
lonego zawodu, jeżeli sprawca nadużył przy popełnieniu przestępstwa stano-
wiska lub wykonywanego zawodu albo okazał, że dalsze zajmowanie stano-
wiska lub wykonywanie zawodu zagraża istotnym dobrom chronionym pra-
wem.

§ 1a.²⁰ Sąd orzeka zakaz zajmowania wszelkich lub określonych stano-
wisk, wykonywania wszelkich lub określonych zawodów albo działalności,
związanych z wychowaniem, edukacją, leczeniem małoletnich lub z opieką
nad nimi na czas określony albo dożywotnio w razie skazania:

- 1) na karę pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo przeciwko życiu
lub zdrowiu na szkodę małoletniego;
- 2) za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szko-
dę małoletniego.

§ 1aa.²¹ Sąd orzeka zakaz:

- 1) zajmowania wszelkich lub określonych stanowisk lub
- 2) wykonywania wszelkich lub określonych zawodów, lub
- 3) wykonywania wszelkiej lub określonej pracy na podstawie stosunku pra-
cy, umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie

¹⁷ Art. 40 § 2 w brzmieniu ustawy z dnia 14.10.2021 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 2054), która wchodzi
w życie 1.01.2022 r.

¹⁸ Art. 40 § 2 pkt 2 zmieniony ustawą z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm.
z Dz.U. z 2023 r. poz. 403), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

¹⁹ Art. 40 § 3 dodany ustawą z dnia 17.08.2023 r. (Dz.U. z 2023 r. poz. 1834), która wchodzi
w życie 1.10.2023 r.

²⁰ Art. 41 § 1a w brzmieniu ustawy z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm. z Dz.U.
z 2023 r. poz. 403), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

²¹ Art. 41 § 1aa dodany ustawą z dnia 14.10.2021 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 2054), która wchodzi
w życie 1.01.2022 r.

usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, lub umowy o dzieło

²² – w organach i instytucjach państwowych i samorządu terytorialnego, a także w spółkach prawa handlowego, w których Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego posiadają bezpośrednio lub pośrednio przez inne podmioty co najmniej 10% akcji lub udziałów, w razie skazania osoby pełniącej funkcję publiczną za przestępstwa określone w art. 228 § 1 i 3–6, art. 230 § 1, art. 230a § 1, art. 250a § 1 i 2, art. 271 § 3, art. 296a § 1, 2 i 4, art. 305 § 1–4 oraz art. 306b.

§ 1ab.²³ W razie skazania innej osoby za przestępstwa określone w art. 229 § 1 i 3–5, art. 230 § 1, art. 230a § 1, art. 250a § 1 i 2, art. 271 § 3, art. 296a § 1, 2 i 4, art. 305 § 1–4 oraz art. 306b sąd może orzec zakaz, o którym mowa w § 1aa.

§ 1b.²⁴ Sąd orzeka dożywotnio zakaz, o którym mowa w § 1a i 1aa, w razie ponownego skazania sprawcy w warunkach określonych w tych przepisach.

§ 2. Sąd może orzec zakaz prowadzenia określonej działalności gospodarczej w razie skazania za przestępstwo popełnione w związku z prowadzeniem takiej działalności, jeżeli dalsze jej prowadzenie zagraża istotnym dobrom chronionym prawem.

Art. 41a. [Zakaz kontaktowania się, zbliżania, opuszczania miejsca]

§ 1. Sąd może orzec zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, jak również nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, w razie skazania za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności na szkodę małoletniego lub inne przestępstwo przeciwko wolności oraz w razie skazania za umyślne przestępstwo z użyciem przemocy, w tym zwłaszcza przemocy wobec osoby najbliższej. Zakaz lub nakaz może być połączony z obowiązkiem zgłaszania się do Policji lub innego wyznaczonego organu w określonych odstępach czasu, a zakaz zbliżania się do określonych osób – również kontrolowany w systemie dozoru elektronicznego.

§ 1a.²⁵ Sąd na wniosek pokrzywdzonego orzeka zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określo-

²² Art. 41 § 1aa zdanie końcowe zmienione ustawą z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 403), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

²³ Art. 41 § 1ab zmieniony ustawą z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 403), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

²⁴ Art. 41 § 1b w brzmieniu ustawy z dnia 14.10.2021 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 2054), która wchodzi w życie 1.01.2022 r.

²⁵ Art. 41a § 1a dodany ustawą z dnia 7.07.2022 r. (Dz.U. z 2022 r. poz. 2600, ze zm. z Dz.U. z 2023 r. poz. 403), która wchodzi w życie 1.10.2023 r.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl